

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 324/2022-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Šramkom, Štúrova 51, Brezno, proti uzneseniu Okresného súdu Brezno č. k. 4 D 416/2019-113 z 8. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 24. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd prostredníctvom [REDAKOVANÉ] ako súdnej komisárky, zastúpenej sťažovateľom ako notárom – spoločníkom, prejednal dedičské konanie vedené notárom pod sp. zn. Dnot 86/2019 (8 D 416/2019) a uznesením č. k. 8 D 416/2019 73 z 29. septembra 2021 vydal majetok poručiteľky nepatrnej hodnoty usporiadateľovi pohrebu (I. výrok), zastavil dedičské konanie (II. výrok) a priznal notárke odmenu vo výške 13 eur a náhradu hotových výdavkov v sume 78,05 eur (správne 65,05 eur, pozn.), zvýšenej o DPH, teda spolu v sume 93,66 eur (III. výrok). Zároveň uložil Slovenskej republike – okresnému súdu povinnosť zaplatiť vyčíslenú odmenu a náhradu hotových výdavkov sťažovateľovi (IV. výrok).

3. Proti III. a IV. výroku tohto uznesenia podala Slovenská republika – okresný súd v zastúpení [REDAKOVANÉ], predsedom súdu, odvolanie, v ktorom nesúhlasila s výškou priznanej náhrady hotových výdavkov, pretože suma 50 eur vynaložená notárom na odmenu realitnej kancelárie za určenie hodnoty nehnuteľností nebola riadne preukázaná ani odôvodnená. Okresný súd konajúci sudcom napadnutým uznesením zmenil uznesenie súdneho komisára v napadnutých výrokoch tak, že priznal [REDAKOVANÉ], notárke, ako súdnej komisárke odmenu a náhradu hotových výdavkov vo výške 33,66 eur a uložil Slovenskej republike túto sumu zaplatiť sťažovateľovi. Vo zvyšných výrokoch ponechal uznesenie súdneho komisára nedotknuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Zo sťažnostnej argumentácie vyplýva názor sťažovateľa, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu trpí vadou spočívajúcou v tom, že vo veci nerozhodoval nezaujatý sudca v zmysle § 49 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vzhľadom na pomer k sporu a k stranám totiž možno mať odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti všetkých sudcov okresného súdu. Vo veci rozhodoval zo zákona vylúčený sudca (§ 49 ods. 1 CSP), ktorý konal a rozhodoval o odvolaní Slovenskej republiky konajúcej okresným súdom podanom predsedom toho istého súdu. Rozhodnutie okresného súdu preto nemôže byť spravodlivým a okresný súd ním odňal sťažovateľovi ústavné právo na spravodlivé súdne konanie. Tým, že okresný súd porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces, uprel sťažovateľovi aj právo vlastniť majetok.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práv, ktoré vníma skrz toho, že o odvolaní štátu, zastúpeného okresným súdom, rozhodoval vo veci týkajúcej sa odmeny notára ten istý okresný súd, v čom videl zaujatosť zákonného sudcu.

6. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

7. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska

neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

8. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013), ako aj legislatívnej konštrukcie § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

9. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa je potrebné v prvom rade poukázať na relevantnú právnu úpravu [§49 – §58 CSP v spojení s § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“)], v zmysle ktorej má strana sporu (resp. účastník konania) právo namietat' zaujatost' sudcu, a to za podmienok stanovených zákonom. Námietku zaujatosti je však potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 53 ods. 1 CSP).

10. Ako vyplýva z napadnutého uznesenia, okresný súd pred svojím rozhodovaním umožnil sťažovateľovi vyjadriť sa k odvolaniu štátu, zastúpeného okresným súdom. Sťažovateľ v rámci odvolania uplatnil vecné námietky spochybňujúce argumenty okresného súdu vo vzťahu k namietanej zložke odmeny notára. Z obsahu jeho vyjadrenia k odvolaniu však nevyplýva, že by pri tomto svojom úkone (alebo neskôr) uplatnil námietku zaujatosti proti konajúcemu sudcovi či súdu ako takému, a to napriek tomu, že príslušnosť na konanie o odvolaní vyplýva priamo zo zákona (§ 69 – §71 CMP v spojení s § 73 ods. 1 CMP). Sťažovateľ ani v ústavnej sťažnosti neuvádza, že by tento argument uplatnil vo vyjadrení k odvolaniu a že by naň v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia nedostal odpoveď. Námietku zaujatosti teda po prvýkrát vznáša až vo svojej ústavnej sťažnosti. Preto bez detailnejšieho vysporiadavania sa s vecou musel ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že v konaní pred ústavným súdom uplatnil argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol už v konaní pred všeobecným súdom, t. j. v odvolacom konaní.

11. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania (sporová strana) domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu v konaní pred všeobecnými súdmi dostupné (II. ÚS 518/2018).

12. Nadväzne sa žiada zdôrazniť, že konanie pred ústavným súdom nie je konaním, v ktorom by bolo možné naprávať to, čo účastník predchádzajúceho konania zanedbal, keď si riadne a včas nehájil svoje práva, hoci tak urobiť mohol a mal. Ústavná sťažnosť nepredstavuje klasický alebo alternatívny riadny ani mimoriadny opravný prostriedok, ale osobitný ústavný prostriedok, ktorý pred ústavným súdom otvára celkom nové konanie. Ústavná sťažnosť je nástrojom ochrany základných práv a slobôd nastupujúcim až po vyčerpaní všetkých dostupných efektívnych prostriedkov určených na ochranu práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (pozri ĽALÍK, M., ĽALÍK., T. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky, Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2019. s. 387 alebo aj m. m. I. ÚS 710/2014, či III. ÚS 33/2018).

13. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

14. V závere ústavný súd k odmietnutiu ústavnej sťažnosti považuje za vhodné dať do pozornosti, že v zmysle zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vymenovaním za sudcu vzniká osobitný vzťah sudcu k štátu, ktorý musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach, ktoré sa týkajú nielen štátu, s ktorým tento vzťah po dobu výkonu svojej sudcovskej funkcie udržiava, veci týkajúcich sa orgánov správy súdu, na ktorom aktuálne vykonáva svoju funkciu, nevynímajúc. K tomuto postojú čl. 144 ústavy výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie.

14.1. Taktiež v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (§ 35 cit. zákona) pôsobnosť predsedu súdu v oblasti riadenia a správy súdu je potrebné vnímať ako súhrn určitých oprávnení a zároveň aj ako zákonom dané povinnosti; predseda je zároveň štatutárnym orgánom súdu, pokiaľ tento zákon nezveruje toto postavenie v oblasti správy súdu inému subjektu – riaditeľovi správy súdu. Predseda súdu či z jeho poverenia podpredseda súdu teda koná v mene súdu, zastupuje súd navonok a vydáva v mene súdu aj rozhodnutia, ak mu to zákon ukladá (napr. rozhodnutia podľa zákona o slobode informácií). Predseda súdu nie je však nadriadeným sudcu ani sudca nie je podriadeným predsedovi súdu.

14.2. Preto skutočnosť, že účastníkom konania (stranou sporu) je štát – Slovenská republika konajúca príslušným súdom, nebráni súdu rozhodovať nezávisle a nestranne.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 2. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu